

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теорії та історії зарубіжної літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: Антиутопічний аспекти роману М. Етвуд “Оповідь служниці”

Студентки 3 курсу групи СОнім 22-21
напряму підготовки з історії зарубіжної літератури
спеціальності 014 Середня освіта
спеціалізація 014.022 Німецька мова та література
освітньо-професійна програма Німецька мова і література, друга іноземна
мова, зарубіжна література

Рудоквас Марії Павлівни

Керівник доц. Куницька Ірина Валеріївна

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Розділ перший. Сучасні інтерпретації жанру антиутопії.	5
2.1 Особливості жанру антиутопія та його інтерпретації.	5
2.2 Особливості канадської літератури.	7
3. Розділ другий. Антиутопічні аспекти роману М. Етвуд «Сповідь служниці».	11
3.1 Антиутопічні аспекти та художні засоби роману “Оповідь служниці”.	11
3.2 Порівняння оригінального роману та екранізації.	11
4. Висновок.	20
5. Використані джерела.	22

Вступ

Антиутопія – жанр літератури, який є протиставленням до жанру утопія, що виник раніше. Утопія зображує ідеальний світ, а антиутопія – найгірший, який тільки має бути. Наразі Жанр антиутопія здобув популярність у двадцятому столітті.

У той же час література “ізолюваних” країн (Канада, Австралія, Нова Зеландія) почала розвиватися та ставати відомою і визнаною у всьому світі. У Канаді не було стабільних літературних шкіл. У середині двадцятого століття почали з’являтися окремі письменники у різних жанрах, що дуже відрізнялися один від одного.

М. Етвуд – одна з найвідоміших канадських письменниць. У своїх творах вона часто зображує жіночу долю, піднімає проблему жінки у сучасному світі.

Роман М. Етвуд «Оповідь служниці» є важливим внеском в канадську та в світову літературу. М. Етвуд у своєму романі розмірковує над сучасними проблемами, над місцем жінки у релігійному суспільстві. У цій курсовій роботі ми проведемо детальний аналіз антиутопічних аспектів роману Маргарет Етвуд «Оповідь служниці».

Ця робота спрямована на розкриття антиутопічних аспектів у романі «Оповідь служниці» та його екранізації та глибше розуміння творів М. Етвуд.

Актуальність теми: полягає в її важливості для суспільства. Диктатура може виникнути навіть у демократичній країні. Тому люди мають бути пильними і не дозволяти порушувати їх права.

Мета дослідження: зосереджує увагу на дослідженні та розкритті антиутопічних аспектів у романі М. Етвуд «Оповідь служниці».

Завдання дослідження:

1. Вивчення літературного жанру антиутопія.
2. Вивчення сучасних інтерпретацій жанру антиутопія.
3. Вивчення особливостей канадської літератури.
4. Аналіз антиутопічних аспектів та художніх засобів у романі «Оповідь служниці».
5. Аналіз та порівняння роману та екранізації.

Суть цього дослідження полягає в тому, щоб розширити наші знання про жанр антиутопія та сучасні інтерпретації в літературі, особливості літератури Канади.

Об'єктом дослідження є роман Маргарет Етвуд "Оповідь служниці".

4

Предметом дослідження є антиутопічні аспекти, що втілюються у романі "Оповідь служниці".

Методи дослідження:

1. Літературний аналіз: Детальне вивчення тексту роману для індексації ключових моментів, персонажів та сюжетних ліній, що відображають антиутопічні аспекти.
2. Семіотичний аналіз: Аналіз символів, образів та метафор, які використовуються для передачі антиутопічних аспектів.
3. Контент-аналіз: Детальне дослідження роману та його екранізації.
4. Культурний аналіз: Дослідження різних аспектів культур, що розкривають антиутопічні аспекти.
5. Порівняльний аналіз: Порівняння роману та його екранізації.

Теоритичне значення дослідження: полягає у розширенні знань та розуміння антиутопічних аспектів через аналіз літературного твору. Результати аналізу роману "Оповідь служниці" допоможуть розуміти краще те, як автор використовує антиутопічні аспекти, символізми у романі, а також виявити їх вплив на розвиток сюжету та персонажів.

Практичне значення: показує використання отриманих результатів для поглибленого розуміння та аналізу літературних творів, що досліджують антиутопічні аспекти, що може бути корисним для використання у навчальних програмах з літературознавства та психології.

Результати дослідження та їх новизна: можуть виявитися новизною у контексті вивчення антиутопічних аспектів у літературі, оскільки роман "Оповідь служниці" може принести нові відомості про те, як ця ідея може бути відтворений та інтерпретований у художньому творі.

Перспективи подальших досліджень: які включають в себе аналіз антиутопічних аспектів у літературних творах.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, резюме іноземною мовою та списку використаних джерел.

Розділ перший.

Сучасні інтерпретації жанру антиутопії.

2.1 Особливості жанру антиутопія та його сучасні інтерпретації.

Утопія та антиутопія - це два протилежні жанри літератури, які відображають різні варіанти ідеального та негативного суспільства.

Історія виникнення жанру антиутопія складна та цікава, виникла в давні часи та поступово розвивалася до наших днів. Жанр антиутопія виник з утопії, яка є зображенням ідеального світу. Термін «Утопія» був вперше введений Томасом Мора «Утопія», де автор описує ідеальну державу без приватної власності. Люди протягом майже усієї історії мріяли про ідеальний світ. Проте, також були автори, які, навпаки, - описували держави, в яких не хочеться жити. Одним із прикладів таких творів є праця Платона «Держава», де автор розмірковує над ідеальною державою, соціальною справедливістю.

Справжній розквіт антиутопії відбувся у двадцятому столітті. Тоді письменники почали писати антиутопічні романи для критики суспільних процесів та політичних систем. З часом антиутопія стала популярним жанром у літературі, кіно та інших мистецьких формах.

Основна відмінність між утопією та антиутопією полягає у їхньому позитивному та негативному підходах до створення ідеального суспільства. Утопія пропонує конструктивні розв'язки для покращення життя людей та створення ідеальної спільноти, в той час як антиутопія показує наслідки недоліків утопічних моделей та попереджає про можливий негативний розвиток подій.

Утопічні твори, як правило, просувають ідеї гармонії, розвитку та співробітництва між людьми, водночас антиутопічні твори звертають увагу на проблеми соціального контролю, диктатури та авторитаризму. В утопічних суспільствах переважає свобода і самоврядування, тоді як у антиутопічних - цензура, масовий контроль та репресивні заходи.

У Антиутопії та утопії є спільна риса – твори цих жанрів описують майбутнє.

Елементи антиутопії можна зустріти також і в релігійних текстах (біблійний текст «Об'явлення Івана Богослова»), і в міфах і фольклорі різних народів.

6

Антиутопія є протиставлення ідеалу, зображенням світу, який не має бути. Антиутопія виникла у процесі розвитку тоталітарних держав різних країн світу. Автори антиутопії у своїх творах часто засуджували насильство, безправне становище людини, які властиві тоталітарним державам.

Основні риси антиутопічного роману:

- критика сучасного суспільства;
- диктатура;
- проблеми пов'язані з технологічним прогресом;
- дегуманізоване суспільство.

Для вигаданих країн, які описують автори антиутопії, характерні диктатура, тотальний контроль над населенням в усіх сферах життя, потужна пропаганда, репресії, відсутність приватної власності, підміна цінностей, і, як наслідок, дегуманізація суспільства. Головною цінністю антиутопічної країни та суспільства є абсолютна покора владі. Також у більшості антиутопічних романів згадується погана екологічна ситуація пов'язана з науково-технічним прогресом, і, як наслідок, масштабним впливом на природу; війна. Герої романів або воюють, чи живуть на території, де йдуть активні бойові дії, або можуть жити в тилу, де війна майже не згадується.

Автори антиутопічних романів, як правило, описують події у вигаданих світах, або в реальному світі у майбутньому, посиляючись на аналізи сучасних суспільних процесів. Антиутопічні письменники розкривають суперечності життя, над якими не завжди задумуються. Деякі письменники використовують прийоми фантастики, абсурду та гротеску для створення антиутопічної держави.

В першій половині двадцятого століття провідним жанром була соціальна антиутопія.

Жанр антиутопія став особливо популярним після Другої світової війни, коли автори антиутопічних романів відступили від класичного уявлення про антиутопію, і, як наслідок, з'явилися різні спрямування, такі як гротескно-сатирична, філософсько-психологічна, інтелектуально-іронічна, технократична, екологічна (описує майбутнє суспільство, де екологічні проблеми, забруднення довкілля, виснаження природних ресурсів та інші

екологічні проблеми досягли критичного рівня, у такому суспільстві можуть існувати екстремальні умови, де люди змушені боротися за виживання через недостаток чистої води, продовольства та інших ресурсів, екологічна антиутопія часто має песимістичний настрій та показує наслідки недбалого ставлення до природи та навколишнього середовища), політична (описує суспільства, де політична система призводить до підтримки авторитаризму, тоталітаризму, диктатури або інших форм пограбування влади, у таких

7

суспільствах часто відсутня свобода слова, права людини та інші базові права та свободи), технологічна (описує майбутнє суспільство, де технології використовуються для контролю, маніпуляції та пригнічення людей, в такому суспільстві технології можуть бути використані для створення масового спостереження, підтримки авторитарного режиму, обмеження свободи та приватності людей, показує негативні наслідки зловживання технологіями, загрозу приватності та індивідуальності, а також можливий вплив технологій на моральні та етичні принципи суспільства).

Головні герої антиутопічних романів, як правило, вимушені слідувати правилам, але і намагаються боротися з режимом.

Ця риса надає антиутопічним творам глибину та змушує читачів задуматися над суперечностями життя, над якими читачі не завжди задумуються, нагадує нам про важливість свободи, прав людини та демократії, а також про необхідність боротьби проти авторитаризму та тоталітарних режимів.

Особливості канадської літератури.

У двадцятому столітті у світовій літературі сталося багато змін. В цей період у світовій літературі почали ставати відомими письменники з Австралії, Нової Зеландії, Канади.

Канадська література молода, має коротку історію порівняно із західноєвропейською та американською, тому, що існує приблизно два століття. На початку свого розвитку канадська література не мала своєї літературної традиції через відсутність постійних письменницьких шкіл та стійких літературних рухів. До середини двадцятого століття з'являлися лише окремі письменники, творчість яких дуже відрізнялися один від одного, тому їх творчість не можна було розцінювати як літературну традицію. Література Канади пережила складний період. Про Канадську літературу мало що було

відомо. Проте згодом канадська література стала визнаною у світі та має великий вплив на світову літературу.

В наш час канадські письменники не лише орієнтуються на літературні традиції, але і переосмислюють їх. Це проявляється у їхніх творах. Ізоляція, і в одночас, відкритість до інших культур характерні для північноамериканської літератури. Канадські автори активно аналізують та вивчають сучасний світ, проблеми героя-жертви та його виживання в сучасному світі, взаємодію між мігрантами та корінним населенням.

8

Дослідники почали активно вивчати північноамериканську літературу після того, як прославилася низка канадських авторів. Інтерес до канадської літератури підтверджений великою кількістю перекладів творів письменників Канади на різні мови.

Для канадської літератури характерна з одного боку ізоляція від інших культур, а з іншого – відкритість. Характерна особливість канадської літератури також полягає в відсутності стійких літературних традицій, проживання на одній території різних етнічних груп та двомовності. Така особливість сприяла появі нових різноманітних стилів та жанрів. Майже відсутність літературних традицій зумовлена проживанням різних етнічних груп на території Канади: корінних жителів (індіанців, ескімосів, і т.д.) та мігрантів з європейських, азійських та африканських країн; двомовністю, і, як наслідок, наявність двох літературних потоків (англомовний та франкомовний).

Письменники в Канаді мають можливість використовувати обидві офіційні мови країни - англійську та французьку - в своїх творах, що дозволяє їм експериментувати з різними мовними стилями та відтворювати різні культурні контексти. Двомовність сприяє міжкультурним взаємодіям та обміну серед письменників різних мовних спільнот, що створює унікальне культурне середовище для розвитку літератури. Двомовність сприяє вираженню культурної різноманітності та багатства країни, дозволяючи письменникам відображати різноманіття культурних поглядів та ідентичностей.

Завдяки тому, що в Канаді проживає багато різних етнічних груп канадські письменники часто досліджують питання ідентичності, міграції, культурного зіткнення та адаптації до нових середовищ у своїх творах. Письменники в різних етнічних груп у своїх творах розповідають свої життєві історії та досвід адаптації.

У Канаді є багато творів, присвячених корінному населенню, що допомагає розширити горизонти читачів і відкривати для них інші погляди та досвід.

Літературні твори, які відображають голоси корінних народів, можуть вносити новаторські підходи до жанру та стилю, що сприяє розносторонньому розвитку канадської літератури.

Канадська література, яка бере на увагу перспективу корінних народів, допомагає висвітлити сучасні питання, з якими стикаються ці громади, такі як відносини з урядом, збереження навколишнього середовища та соціальна справедливість.

9

Взаємодія з корінними громадами сприяє співпраці та взаємопідтримки серед письменників та читачів, що сприяє відкритому обміну ідеями та культурною взаємодією.

Також на канадську літературу впливає природа та географічне розмаїття. Безкраї ліси, засніжені гори, просторі озера та дикі природні простори Канади надихали багатьох письменників на створення унікальних творів, в яких природа виступає як головний герой або тло для подій. Природа Канади символізує її національний характер та культурну спадщину, відображаючи зв'язок канадців із землею, водою та природним середовищем. Зміна сезонів у Канаді - від літнього тепла до зимового холоду - відіграє важливу роль у літературі, відтворюючи різноманітність настроїв, вражень та переживань героїв та авторів. Природа стала важливою символікою та метафорою в канадській літературі, власне відтворюючи різноманітні емоції, відносини та теми через відображення природи. Природа допомагає письменникам та читачам відчувати глибокий зв'язок із природним світом, стимулюючи розуміння, почуття співвіднесеності та екологічну свідомість.

Кожен регіон має свою унікальну культурну та історичну спадщину, яка відображається у літературі через використання місцевих традицій, уявлень та мовних особливостей.

Автори канадської літератури не намагаються копіювати французьку, англійську, американську і літературу інших країн Західної Європи, а також збагачують рисами, які характерні для Канади. Північноамериканські автори у своїх творах осмислюють сучасний світ, розмірковують над взаємовідносинами жителями Канади та мігрантами, спільні та відмінні риси англоканадської та франкоканадської літератури, проблемою героя-жертви та його виживання в сучасному світі. Для літератури Північної Америки характерне особливе ставлення до людини.

Канадські письменники переосмислюють минуле і розмірковують яке може бути майбутнє.

Невизначеність тематики характерна для романів 1940-1950-х років.

У літературі цього періоду відбивалися теми втрат, травм та переосмислення цінностей. Письменники висловлювали свої думки щодо війни, долі військових, міжособистісних відносин та майбутнього суспільства. Літературні твори того часу були відомі своєю драматичністю, глибиною та реалізмом, що відображали складність та тривоги того часу.

Головні герої таких романів, як правило, чутливі, або неспокойні діти, або творчі дорослі люди.

10

Письменники Канади у 1940-х роках створювали різноманітні твори, які виражали не лише внутрішні переживання авторів, але й ставили акцент на соціальні та культурні аспекти сучасності. Кожен твір був унікальним шедевром, який віддзеркалював історичну ситуацію, емоційний стан нації.

Твори, що публікувалися у 1960-1970-х роках, підривали традиційні конвенції художньої літератури. Все менше письменників писало реалізм, і все більше – сюрреалістичні, саморефлексивного, феміністичного, пародійного романів.

У цей період були видатні автори, які відзначилися своєю оригінальністю та впливом на канадську літературу. Тут народжувалися важливі літературні твори, які досліджували зламні моменти сучасності, теми соціальної справедливості, ідентичності та плюралізму. Письменники працювали над створенням нових літературних жанрів та стилів, що розширювали горизонти читачів та відображали динаміку культурного розвитку.

Літературні твори 1960-х років відбивали дух часу, бунтарства, енергію та новаторськість того періоду, відзначаючись створенням справжніх шедеврів, які прославлялися не лише в Канаді, а й за її межами. Цей час вважається золотим віком канадської літератури, коли письменники докладали зусиль для створення відмінних творів, що залишали слід у серцях і думках своїх читачів.

Письменники, що публікувалися у 1980-1990-х роках переосмислювали уявлення про себе, націю, приналежність і втрату, та руйнуючи традиційні гендерні та жанрові межі.

В першій половині двадцятого століття у Канаді були популярні історичні романи. До 1900 року починають набирати популярність реалістичні романи з канадським колоритом (дія книги Л. Монтргомері «Енн із зелених дахів» відбувалася на острові Принца Едуарда, С. Дункан «Імперіаліст» - в Онтаріо).

Сучасні канадські письменники орієнтуються на літературні традиції, але переосмислюють їх, надаючи своїм творам оригінальний характер.

Недивлячись на складний шлях канадської літератури, зараз вона популярна завдяки талановитим місцевим письменниками.

Найяскравіші представники канадської літератури: Р.Дейвіс, Дж.Дідіон, М.Енджел, М.Етвуд, М.Лоренс, Р.Райт, Дж.Стайрон.

11

Розділ другий. Антиутопічні аспекти роману М. Етвуд «Сповідь служниці».

Антиутопічні аспекти та художні засоби роману “Оповідь служниці”.

Антиутопічний роман М. Етвуд «Оповідь служниці» зображує суспільство, де жінки позбавлені своєї свободи, навіть базових прав людини, контролю над своїм тілом та права на індивідуальність.

М. Етвуд використовує детальний та виразний опис оточуючого світу, щоб підкреслити безжалісність та роздавненість героїнь. Описи репресивного суспільства, пригніченості та обмеженості, створюють атмосферу безнадійності та відчуття втечів, яке переслідує головну героїню.

Влада Гілеаду перекинує релігію на свою користь, аби керувати населенням.

М. Етвуд використовує символізм - кольори одягу - символічні. Наприклад, червона сукня Служниці – символ життя. Служницям спеціально наказали носити червоне, тому, що червоний колір – помітний, тому і ускладнює втечу.

Оповідь ведеться від головної героїні.

Оповідь ведеться не в хронологічному порядку.

У «Оповіді служниці» автор використовує метафори: «З вулиці я маю вигляд кокона, привида, із цим обличчям у савані, так, що видно лише його обриси — ніс, перев'язаний рот, сліпі очі. Але мені подобається це відчуття, м'яка тканина пестить шкіру. Наче я у хмарі.», «Наче ми — щось таке, що він успадкував, як вікторіанську фісгармонію, і ще не вирішив, що з цим робити. Чого ми варті.».

Порівняння оригінального роману та екранізації.

По антиутопічному роману М. Етвуд «Оповідь служниці» зняли серіал. Зйомки серіалу почалися в 2017 році і наразі вийшло п'ять сезонів. Згідно інтерв'ю Мадлен Брюер, акторки, що грала Джанін, шостий сезон може вийти у 2024 році. Згідно інтерв'ю Брюса Міллера, режисера серіалу «Оповідь служниці», шостий сезон буде фінальним, але потім зніме продовження цієї історії по роману М. Етвуд «Заповіти». Головною героїнею спін-оффу буде не Джун Обсборн, а її донька Ханна, яка буде робити все для

12

того, щоб держави Гілеад не стало. Спін-офф серіалу «Оповідь служниці» буде не схожий на роман М. Етвуд «Заповіти».

Між романом М. Етвуд та серіалом «Оповідь служниці» спільним є «всесвіт» (країна Гілеад з її законами), головна героїня.

Сюжет екранізації та оригінальної книги розгортається в Гілеаді – тоталітарній релігійній державі, де у жінок немає прав. Гілеад утворюється майже одразу після терористичного нападу. У зв'язку з цим влада обмежує права жінок, запевняючи жителів країни в тому, що це тимчасово і вкрай необхідно для того, щоб відновити безпеку в державі, проте обмеження стають ще жорсткішими, а згодом утворюється нова держава. Жінок ділять на Дружин (дружин Командорів, більшість з них не можуть народжувати дітей), еконожин (дружин бідних чоловіків, мали робити все по дому), служниць (жінок, які можуть народжувати дітей, тому вони вимушені народжувати дітей Командорам та їх Дружинам), марф (жінок, що не можуть народжувати дітей, виконують хатню роботу в домі Командора), нежінок (жінок, що провинилися перед владою, переробляють ядерні відходи), тіток (жінок, що виховують майбутніх служниць). В Гілеаді жінки не мають право обирати собі роботу, вони мусять виконувати ті обов'язки, які їм наказала влада. Суперечити владі не можна, оскільки влада не тільки нічого не змінить, а й відправить до переробляти ядерні відходи. Не дивлячись на це, в Гілеаді існує рух опору. Жінкам заборонено навіть читати, слухати музику, співати,

їсти солодоші, мати подруг. Кожна жінка має носити свою «форму»: Дружини – темно-зелену сукню, служниці – червону. У творі М. Етвуд та серіалі більше показано життя служниць. Їх життя здається ідеальним, проте тільки на перший погляд. Звичайно, їм не потрібно тяжко працювати без вихідних, як марфам. Проте їх тихенько ненавидят марфи, з них знущаються Дружини через ревності, вони мають відвідувати «церемонію» і на них постійно тиснуть, бо очікують дитину, їм не можна мати подруг. З Гілеаду ніхто не може поїхати, як з будь-якої іншої країни. Не всі, хто наважується втекти, дістається до сусідньої країни, більшість або помирає, або їх ловлять.

Головна героїня разом з чоловіком та маленькою донькою намагаються перетнути кордон, коли розуміють, що нічим хорошим раптові зміни не закінчаться. Проте, у них не виходить – їх машину зупиняють і Джун разом з Ханною мусять бігти до кордона без Люка, чоловіка Джун. Проте у мами з дитиною не виходить втекти далеко – їх ловлять. Ханну віддають в іншу сім'ю, а Джун забирають до центру, де виховуються майбутні служниці. Там вона зустрічає подругу Мойру, якій теж не вдалося втекти. Дівчата між собою називають місце, де вони знаходяться, «Червоним центром» через колір. Після потрапляння в «Червоний центр», у жінки немає імені, замість імені їй дають номер. У цьому закладі жінок вчать бути покірними, без вагань

13

виконувати все, що каже Тітка, а потім – Командор та Дружина. Щоб у вихованок не було бажання знову втекти, чи чинити опір владі, Тітки розказують їм про те, що той світ, в якому вони жили – небезпечний, а Гілеад зараз – безпечний для жінок і найкраще, що могло статися в житті. Щоб переконати жінок у небезпечності світу, в якому вони жили, Тітки показують фільми з найжорстокішими сценами з участю жінок. Також щотижня жінки мали по черзі розповідати як їх гвалтували. Ті, хто не переживав таку ситуацію, мусили вигадувати, щоб їх не біла Тітка. Після того, як вихованка «Червоного центру» розповіла про жахливу життєву ситуацію, Тітка питала в інших: «Хто в цьому винен?» Вихованки центру для майбутніх служниць мали казати: «Ти винна». Майбутній служниці, що була в групі з Джун, настільки набридло чути у свій бік «ти винна», що вона, не стала чекати поки жінки її почнуть звинувачувати, сказала, що це вона у всьому винна, за що її похвалила Тітка Лідія. Також вихованок фізично карали за кожен прояв непослуху та показували фільм про те, як нежінки переробляли ядерні відходи. Майбутнім Служницям розказували про переваги їхніх обов'язків та важливістю їхньої місії. Якщо Служниця за всю свою кар'єру народить хоч одну здорову дитину, то піде на пенсію. Проте якщо не вийде народити – Служницю відправлять до колонії. Після того, як вихованки «Червоного

центру» набудуть необхідних, для Служниці, якостей, їх відвозять до хазяїв і замість номеру до них звертаються за ім'ям хазяїна (Фредова, Гленова).

У романі М. Етвуд оповідь ведеться від головної героїні. В романі в повній мірі висвітлюється лише життя Джун, ми дізнаємося тільки про ті події, свідком яких стає головна героїня, або про чутки, які доходять до неї від марф, інших Служниць. Повість йде не хронологічно. Головна героїня описує своє теперішнє життя і поринає в спогади про життя до Гілеаду, втечу, «Червоний центр». Життя Служниць і нудне, і водночас небезпечне. Їм заборонено мати захопленія («Якби я лише могла вишивати. В'язати, ткати, робити щось руками.»), виходити з кімнати без дозволу, читати. Вони мають виконувати лише свої обов'язки. За день Джун може піти на закупа із сусідською Служницею. Розмови Служниць одноманітні. Починаються розмови з привітання « - Благословенний плід! - Хай відкриє Господь!», далі розмовляють про погоду. Якщо стаються хороші, для Гілеаду, новини, Служниці можуть висловити свою радість. Вони мають бути обережними, оскільки навіть сусідська Служниця може донести («Нам не можна ходити туди інакше, як парами. Це мало б захищати нас, хоча сама ця ідея абсурдна — ми вже достатньо захищені. Правда в тому, що вона шпигує за мною, так само, як і я за нею. Якщо хоч одна з нас вислизне завдяки чомусь, пов'язаному з нашими щоденними прогулянками, другу визнають у цьому винною.»). Вони радіють «Дням спасіння», оскільки це хоч щось нове. Іноді вони їздять на Дні Народження нової дитини, допомагають колезі

14

народжувати і щиро радіють, коли дитина народжується здоровою. Якщо одна із Служниць належить до руху опору «Мейдей», то гворить про заборонені теми, але так, щоб у випадку якщо колега виявиться вірянкою, погодитися з нею та засудити те, що було раніше, а якщо колега теж належить до цього руху, двозначно відповість. Якщо сусідська Служниця належить до руху опору, вони можуть обережно обмінятися інформацією чи дати завдання і просто згадати минуле життя, чи пожалітися на теперішнє. Але треба це робити, коли поряд немає Очей – місцевої служби безпеки та багато людей. У малолюдному місці вони говорять майже пошепки. Гленова причетна до руху «Мейдей» і просить Джун дізнатися якомога більше про її Командора. Командорам та Служницям можна взаємодіяти між собою тільки під час «Церемоній». Якщо Командора і Служницю ввіймають в одній кімнаті, вони будуть покарані. Але Командор просить Джун зайти ввечері до нього в кабінет. Відмовити Командору Джун немає права, тому сподівається, що ніхто не дізнається. В кабінеті вони грали в настільні ігри, говорили на заборонені теми, він навіть дозволяв Служниці погортати журнал та почитати книгу. Він не може робити це з Дружиною, оскільки Дружина може

виявитися вірянкою і донести. Свій вчинок Командор пояснив тим, що він не хоче, щоб Джун повторила долю своєї попередниці, тобто повісилася. Одного разу вони поїхали до борделю, де Джун зустріла Мойру. Мойрі не вдалося втекти – її спіймали при спробі незаконно перетнути кордон. Їй дали вибір: або пеперобляти ядерні відходи, голодувати, померти через два роки, або бордель, де є смачна їжа. Звичайно, коли вона захворіє, її викинуть. Мойра змирилася і навіть не намагається втекти знову. Джун не вдалося пепеконати подругу. Дружина теж не чесна зі своїм чоловіком. Вона палить, іноді, навіть при Служниці, п'є алкоголь, слухає музику, тихенько співає. Вона розуміє, що її чоловік вже не здатен мати дітей, тому пропонує Джун завагітніти від їх водія Ніка. Каже, що Джанін, якій всі заздрили через те, що їй вдалося завагітніти, народила не від Командора. У романі ми не дізнаємося чи змогла Джун завагітніти, оскільки через деякий час її забирають Очі. Незадовго до цього очі приїхали по Гленову, тому на закупа Джун пішла із нрвою Гленовою, яка і розказала головній героїні що сталося з її подругою. Нік каже кодове слово «Мейдей» і каже, що їм можна довіряти. Але головна героїня не впевнена, що їм можна довіряти і не знає, що на неї чекає («Чи це мій кінець, чи новий початок — не знаю. Я віддалася в руки незнайомців, бо не можу цьому зарадити. Тож я роблю крок у темряву всередині; або ж — у світло.»). І читачі теж не знають що сталося із Джун Обсборн. Її могли забрати учасники руху опору і відвезти до кордону, а могли забрати справжні Очі і відвезли до Колоній. Доля Люка взагалі невідома. Про Ханну відомо тільки те, що її удочерив Командор.

15

В серіалі «Оповідь Служниці» оповідь також ведеться від головної героїні. В серіалі, звичайно, в центрі історія головної героїні, але нам також показують життя і другорядних персонажів. Серіал більш хронологічний, оскільки нам рідко показують спогади головної героїні. Джун неодноразово намагається втекти з Гілеаду, врятувати доньку, та ледь не очолює рух опору. Вперше вона намагалася це зробити ще у «Червоному центрі». Разом з Мойрою вони перевдягаються у Тіток намагаються добратися до кордону. Коли Мойра пішла з'ясовувати як добратися до потрібного міста, до Джун підходить охоронець і вимагає документи. Мойра помічає це і розуміє, що вона вже нічого не вдіє і краще врятуватися самій, тому сідає на перший-ліпший потяг. Джун затримали і знов відправили до «Червоного центру». Тітка Лідія її катує, щоб дізнатися куди поїхала Мойра, але Джун не знає куди поїхала Мойра. Згодом Джун відвозять до Командора. Серена Джой розуміє, що її чоловік не здатен мати дітей, тому пропонує Джун завагітніти від Ніка. Під час чергових закупів Оглен, Гленова, дає Джун завдання дізнатися хоч

щось про Командора Фреда та забрати пакунок з борделю. Командор з Джун грають у настільні ігри у нього в кабінеті, а потім він везе Джун до борделю. В Борделі головна героїня зустрічає подругу, яка не намагається втекти знову і переконує її спробувати ще раз та просить дістати пакунок для «Мейдей». Наступної ночі Джун переконує Командора знову відвезти її до борделю. Командор погоджується, хоч в цей день їхати туди було небезпечно. Вона не встигає забрати пакунок, а наступного дня Дружина дізнається про те, що її Служниця з її чоловіком їздили в бордель. Дружина кричить на Служницю, і, навіть, б'є. Потім дає заборонений тест на вагітність. Коли на тесті з'являються дві полоски, вона радіє, але все одно сердиться на Джун і не дозволяє їй виходити з кімнати. Джун дуже страждає через це, оскільки вона буквально нічого не робить, крім дивитися в вікно та поринати у спогади, також переживає через пакунок. Вона просить у Серени Джой пробачення і просить дозволити їй ходити на закупи. Дружина дозволяє. Джун забирає пакунок в магазині м'яса, але віддати Оглен не виходить, тому вона ховає пакунок у себе. Вночі вона розгортає пакунок і бачить, що це листи-біографії жінок різних професій у Гілеаді. Нік вирішує втекти з Джун. На черговому огляді лікар дає Джун ключа і бажає удачі. Джун Обсборн вирішує скористатися шансом і тікає. Прямо біля чорного входу в лікарню стоїть машина з м'ясом, куди залазить головна героїня. Її відвозять до закинутого заводу і там вона чекає Ніка з гарними новинами. Згодом вона добирається до міста, де живуть Еконо-люди, працівники заводів. Їй дають одяг Еконо-людей, довгу сіру сукню та карту, де вказано як пройти до кордону. До вечора вона добирається до кордону, де чоловік, що везе товар до Канади, садить їх на літак, але літак не зміг злетіти, оскільки Командори дізналися про план втечі і затримали всіх учасників. Після затримання Джун знову опиняється в

16

Центрі Рахілі та Леї. Тітка Лідія ставить Джун перед вибором: або вона буде слухняною Служницею, або вона народить дитину в «Червоному центрі», а потім її стратять. Джун погоджується повернутися до дому Командора Вотерфорда, але впадає в депресію, не намагається знов утекти, не допомагає руху опору та, навіть, намагається спалити листи, проте Нік рятує листи та забирає собі. Тітка Лідія ледь не щодня навідується до Вотерфордів та лає Джун за будь-який не такий рух. Також вона розповідає що сталося з усіма, хто допомагав їй втекти та нав'язує Джун почуття провини. Чоловіка, що розвозив м'ясо та пілота повісили; дружину чоловіка, що розвозив м'ясо, зробили Служницею; їх дитину віддали Командору. Серена запрошує подруг Джун та, навіть, дозволяє їм їсти солодощі. Серена Джой влаштовує свято і собі: запрошує сусідок, які радіють, що у Вотерфордів скоро буде дитина. Проте її дратує Служниця просто своєю присутністю, їй здається, що Джун намагається вивести її на емоції. Джун продовжує ходити на закупи та

намагається допомагати руху опору. Під час чергових закупів, в неї стаються штучні перейми. Коли Серена Джой дізнається, що перейми штучні, гнівається та підбурює чоловіка влаштувати для Джун «церемонію», аби дитина швидше народилася. Наступного дня Командор, щоб загладити провину, наказує Ніку відвезти Служницю до Командора Маккензі на зустріч із донькою. Після зустрічі з Ханною вони з Ніком мають їхати додому, але до них під'їжджає машина Очей. Поки Нік намагається з'ясувати що відбувається, Джун тікає в закинутий будинок. Там вона знаходить запаси їжі, одяг Дружин, зброю. Вона перевдягається та збирається їхати, але в будинок заходять Вотерфорди. Вони шукають її на першому поверсі, бачать одяг Служниці та думають, що вона вже втекла. Вони не продовжують пошуки, а починають з'ясовувати стосунки та їдуть додому. Весь цей час Джун тримала рушницю, проте не наважилася вистрілити у Вотерфордів. Коли вони поїхала, Джун збирається тікати, але в неї стаються перейми. Її знаходять разом із донькою та відправляють до Командора. Серена категорично проти того, щоб Джун і далі жила в їхньому будинку і добивається того, що Служницю відправляють до «Червоного центру». Але згодом в неї стає недостатньо молока і Тітка Лідія переконує Серену все таки дозволити Джун пожити у них. Під час чергового годування, Рита, Марфа, каже, що Джун має вийти з дому, а далі їй покажуть куди бігти. Джун переконує Серену віддати їй доньку, оскільки Гілеад – це не те місце, де має рости дитина. На дорозі з машини Очей виходить чоловік та каже скоріше сідати і відчинає задні двері. Там її чекає Оглен. Джун віддає їй дитину та просить назвати дитину Ніколь і йде на пошуки Ханни. Новий хазяїн Оглен намагається відвезти Джун до кордону, але Джун переконує його хоча б спробувати врятувати Ханну. У Джун не виходить врятувати доньку, оскільки її прийомні батьки її помічають. Щоб Джун не відправили до Колоній Командор Лоуренс просить відвезти Джун їм. Він не заважає руху опору, навіть, допомагає, проте

17

відмовляється допомогти Джун втекти разом із Ханною, називає її дурною та каже, що Ханна не може рости в сім'ї чоловіка, що зрадив дружину, та жінки, що розбила сім'ю. Джун вдається з допомогою Командора Лоуренса вивезти багато дітей і разом з іншими Служницями, намагається дістатися до Чикаго, де ще тривають бойові дії між Гілеадом та Сполученими Штатами. Тривалий час вони переховуються на фермі, а коли стає зрозуміло, що їх скоро викриють, вирушають до Чикаго і приєднуються до солдатів США. До зон активних бойових дій волонтери возять ліки та їжу. Під час чергового бомбардування Мойра знаходить Джун та, ризикуючи життям усієї команди, проводить її на корабель. Їм дивом вдається без пригод дістатися Канади, але після того, як стало відомо, що Джун Обсборн втекла за допомогою волонтерів, їм забороняють з'являтися у зонах бойових дій. У Джун

виникають труднощі із адаптацією до нормального життя. Вона не може контролювати агресію та відчуває провину перед Ханною. Джун та Люк намагаються врятувати Ханну, навіть вирушають до Гілеаду, аби дізнатися про неї хоч якусь інформацію. Уряд США намагався вивезти учениць школи майбутніх Дружин, де вчиться Ханна, але усіх літаків знищують. Командор Лоуренс пропонує Джун повернутися до Гілеаду, але оселитися в демократичному поселенні «Нивий Віфлеєм», де немає Служниць і жінка має право працювати, отримувати вищу освіту, мати захоплення і, навіть, зможе виїхати, якщо не сподобається. Джун готова їхати, аби мати можливість бачитися з донькою. Але чоловік та друзі переконують її, що це може бути пастка і Джун не погоджується. На її життя скоюють замах і Люк і Джун приймають рішення тікати з Канади, проте на Люка хочуть повісити якесь вбивство і представник уряду США, Марк Туелло, радить Джун їхати на Північ Канади. П'ятий сезон серіалу закінчується тим, що Джун зустрічає Серену у потязі і вони посміхаються одна одній.

Коли Люк із сім'єю намагався втекти за кордон, його поранили. Його врятували учасники руху опору, переконали перетнути кордон та в Канаді робити усе, щоб врятувати дружину та доньку. Він дбав про Ніколь, хоч це і не його донька, підтримував свою дружину.

Після розмови з Джун Мойра передає пакунок, який попросила подруга, вбиває клієнта та тікає на його машині. Вона допомагає біженцям з Гілеаду адаптуватися до нормального життя, приєднується до волонтерів, що постачають ліки та їжу в зони бойових дій.

До створення Гілеаду Оглен викладала в університеті, мала дружину та сина. В останній момент вони намагалися полетіти до Канади. Її дружину та сина випустили, оскільки в них були канадські документи, а Оглед – ні. Оглед роблять Служницею. Вона не здається, намагається втекти та приєднується до руху опору. Одна з Тіток доносить на Оглед та Марфу, що

18

вони бігають на побачення. Марфу вішають, а Служниці роблять обрізання і відправляють до нової сім'ї. Командор Лоуренс допомагає Оглед втекти. Вона намагається адаптуватися до нормального життя, але після зустрічі із Тіткою, яка донесла на неї, првертається до Гілеаду аби покарати Тітку Лідію та Командора.

У романі М. Етвуд Джанін показана як пихата людина, але у серіалі вона наївна та емоційна. У «Червоному центрі» їй викололи око через те, що вона нахамила Тітці Лідії. Командор задурює Джанін голову «великим коханням», втечею з нею та майбутньою дитиною, аби вона робила те, що відмовляє Дружина. Коли її переводять до нової сім'ї, Джанін розуміє, що

минулий Командор її обдурив, тікає до будинка Командора Путнема, викрадає Шарлотту та намагається покінчити життя самогубством. Джун переконує подругу віддати дитину, проте не вийшло переконати не вчиняти самогубство. Джанін все одно рятують, лікують для того, щоб її інші Служниці закидали камінням, проте Джун відмовляється це робити, інші Служниці беруть з неї приклад. Джанін відправляють до Колоній. Проте Джанін не засмучується, прожовжує радіти життю наскільки це можливо в таких умовах. Через тепакт у новому центрі Рахілі та Леї, під час якого більшість Служниць загинули, усіх Служниць повертають до з Колоній. Після того, як Джанін ловлять у Чикаго та відвозять до Тітки Лідії, не втрачає людяність та оптимізм.

Тітка Лідія спочатку дуже жорстока, карає вихованок за будь-що. Завдяки Джанін вона стає трохи людянішою, прив'язується до своїх вихованок.

Серена Джой була палкою прихильницею Гілеаду, оскільки в Гілеаді могла здійснитися її мрія – мати дитину. До Служниці вона ставиться жахливо через ревності, але готова терпіти заради дитини. Вона амбіційна, допомагає чоловіку «покращити» Гілеад. Одного разу вона запропонувала вчити усіх дітей читати, аби вони могли читати Біблію. За це Фред наказав відрубати їй пальця. Потім він змусив її їхати до Канади, аби переконати канадський уряд у тому, що жінка у Гілеаді не пуста місце. Вона віддає Джун Ніколь, оскільки в глибині душі розуміє, що це не краще місце для її доньки. Потім підпалює будинок і їде до батьків. Після того як вона помирилася з Фредом, попросила відвідати доньку. Потім вони вирішили вкрати Ніколь, але їх затримують канадські прикордонники. Поки йшло судове розслідування, виявилось, що Серена вагітна. Суд визнає її не винною, а її чоловіка звинувачують у злочинах, проте на нього чекала інша кара від Джун. У Гілеаді Серена не має права виховувати дитину без батька, тому робить пропозицію Командору Лоуренсу, в якого нещодавно померла Дружина. Командор їй відмовляє, проте назначає її на посаду посла Гілеаду. Вона живе

19

у канадських прихильників Гіледу, проте її обмежують у роботі. Серена рятує Джун та Люка в Гілеаді, але Люк викликає міграційну службу. Працівники служби затримують Серену Джой і забирають в неї дитину. Родина, в якій вона жила раніше, бере опіку над Ноєм, сином Серени і згодом забирають до себе і саму Серену, але майже не дозволяють їй взаємодіяти з сином. Вона просить чоловіка тієї жінки дозволити їй поїхати наступного дня до Центру фертильності, чим розізлила прихильницю Гілеаду, яка її ображала. Їй не дають довго знаходитися в Центрі і наказують залишити дитину та їхати додому. Серена Джой каже, що піде готувати малюка, але насправді ловить

першу-ліпшу машину та просить відвезти її куди-небудь подалі, щоб її дитину не викрали. У кінці серіалу вона бачить Гілеад таким, який він є і, можливо, зробить усе, щоб знищити тоталітарну державу.

Ханну удочеряє Командор Маккензі і вона має спочатку ходити до школи хатніх мистецтв, а потім – до школи майбутніх Дружин і стати Дружиною. Ханна – неконфліктна слухняна дівчина, проте ненавидить Гілеад і хоче, щоб цієї держави не стало. Вона – талановита художниця, потайки від всіх малює картини.

У романі про Ніка було відомо лише те, що він – Око, в той час як в серіалі його життя було показано більш детально. Нік не зміг знайти роботу в новому світі, тому вимушений був стати Оком, хоча не хотів цього. Він щиро ненавидить Гілеад та жалкує, що не втік під час пожежі, допомагає головній героїні та руху опору, ризикуючи життям. Коли він одружується, він продовжує ненавидіти Гілеад, проте боїться продовжувати боротьбу, намагається жити нормальним життям Командора в Гілеаді, аби не нашкодити Дружині та майбутній дитині.

Також у серіалі додали багато нових персонажів.

Висновки

У розділі “Сучасні інтерпретації жанру антиутопії” проведено аналіз жанру антиутопії, його інтерпретації, особливості канадської літератури.

Починаючи з розгляду сутності жанру антиутопії та його інтерпретації, були встановлені ключові елементи цього поняття, такі як зображення світу, який не має бути, жахлива екологічна ситуація, війна, диктатура, обмеження прав і свобод людини, дегуманізація суспільства. Починаючи з розгляду сутності

особливостей літератури Канади було виявлено сильну відмінність канадських авторів один від одного, проблематику людини в сучасному світі. Далі були проаналізовані теоретичні підходи до дослідження жанру антиутопія, його інтерпретації та особливості канадської літератури, зокрема психологічний, соціологічний, культурологічний та літературно-критичний. Потім було розглянуто художні образи у творі М. Етвуд "Оповідь служниці". Крім того, було зроблено порівняння роману М. Етвуд та його екранізацію. У цьому розділі було досліджено антиутопічні аспекти та художні засоби роману М. Етвуд "Оповідь служниці".

Ключові моменти аналізу антиутопічних аспектів у романі та серіалі, наголошує на важливості цього аспекту для розуміння глибини та значення твору.

Висновки допомагають зрозуміти антиутопічні аспекти у романі та серіалі, особливості канадської літератури. Розглядається роль головних героїв у виявленні антиутопічних аспектів. Аналізується вигадана країна Гілеад, внутрішні конфлікти персонажів, їх почуття.

В цілому, аналіз роману "Оповідь служниці" показує, як автор Марґарет Етвуд використовує антиутопічні аспекти твору через детальний опис вигаданої країни, її правил, почуттів головної героїні та подій, що відбувалися з головною героїнею.

У підсумку, аналіз роману "Оповідь служниці" дозволив докладно вивчити, як автор застосовує антиутопічні аспекти для розвитку сюжету та розкриття персонажів.

Resume

Die Hausarbeit analysiert verschiedene theoretische Ansätze der zeitgenössischen Literaturwissenschaft und zeigt die Bedeutung der dystopischen Aspekte in M. Atwoods Roman *The Handmaid's Tale* auf. Darüber hinaus untersuche ich die Rolle eines literarischen Werks bei der Ausbildung der Resilienz des Lesers. Diese

Analyse hilft zu verstehen, wie Literatur unsere Wahrnehmung und unser Verständnis von Resilienz beeinflusst.

In dieser Hausarbeit werden die Rolle der Protagonisten, die Symbolik, die künstlerischen Mittel, die Fragen des "Überlebens" und der Menschlichkeit in der modernen Welt untersucht. Die Arbeit analysiert die Figuren, ihre Gefühle und ihre Interaktion miteinander. Der Protagonist zeigt Züge von Widerstandsfähigkeit und manchmal Apathie. Ich analysiere auch die Bilder und Ereignisse in der Handlung, die uns helfen, die Figuren zu verstehen und dystopische Aspekte zu erkennen. Der Autor verwendet Bilder und Handlungselemente, um die Idee des Stresswiderstands zu vermitteln, um ein Anti-Land und das Leben der Menschen in einem solchen Land zu zeigen. Generell zeigt die Analyse von *The Handmaid's Tale*, wie Margaret Atwood das Problem des "Überlebens" und das Leben der Menschen in einem solchen Land anhand des fiktiven Landes Gilead und seiner Figuren aufzeigt. Infolgedessen habe ich dank dieses

Anhand dieses Romans konnte ich untersuchen, wie die Autorin das Problem des "Überlebens" angeht.